

Seniorspejder: Stifindere

Formål

Dette mærke er for dem, der vil blive vaskeægte ruteræve. Tanken med mærket er at spejderne får praktisk erfaring med orientering. De skulle gerne blive ægte ruteræve med evnen til at orientere sig på både kendte og ukendte steder. Det gør dem i stand til at finde hjem fra et vilkårligt, ukendt sted.

Forudsætninger for spejderne

Grundlæggende viden om kompas, kort og orientering med kort.

Forudsætninger for lederne

Som spejderne.

Om trinene

TIP! *Natur tjek-app.*

Trin 1

Hvad kan et kort? Jeg tegner bare mit eget.

Trin 2

Jeg følger mit eget kort - løb.

Trin 3

Hvad kan et kompas?

Trin 4

Jeg følger bare mit kompas-løb (prøve i pejling).

Udfordring

Finde hjem fra et ukendt sted.

X'et

Klar udfordringen om natten.

Trin 1 – Hvad kan et kort? Jeg laver bare mit eget

Introduktion

Gennem selv at arbejde med kort opnås en bedre forståelse for kortets opbygning og de informationer, de indeholder.

Aktiviteter

At tegne og forstå et kort i teorien: Tegn kort ud fra fysiske oplevelser. Gå udenfor og iagttag området. Prøv at måle afstande og højdeforskelle.

I kan efterfølgende prøve at tegne et kort ud fra et luftfoto. Dette gør I ved at holde papir og luftfoto op mod et vindue eller et lysbord og tegne efter luftfotoet.

Kortlægning: I skal nu lære lidt om, hvordan man kortlægger et område. Gå uden for jeres spejderhytte og bliv enige om et område, som I skal kortlægge. Jeres kort skal være Danmark 1:25.000. Det er landets topografiske grundkort og det mest detaljerede kort du kan få (bortset fra o-løbs kort). 4 cm på kortet svarer til 1 km i terrænet, hvorfor kortet populært bliver kaldt 4-cm kortet. I skal nu ud fra målinger, som I selv laver, lave et kort over det område, I er blevet enige om. I skal både beskrive afstande og højdeforskelle. Når I har regnet afstande ud mellem de forskellige objekter, skal I omregne afstandene, så det passer på et 4-cm kort.

Undersøg jorden med Google Earth. På nettet er der også forskellige hjemmesider, hvor I selv kan prøve at lave et kort.

Gem kortet til næste trin.

Afslutning

Det at lave kort selv, har det givet jer en anden forståelse for kort? Evt. snak om læringsstile, nogen lærer ved at have tingene i hånden.

Materialeliste

- Papir
- Blyant
- Målebånd
- Luftfoto
- Computer

Trin 2 – Jeg følger mit eget kort – løb

Introduktion

Det er ikke helt det samme at følge et normalt kort, som et man selv har lavet. Kan det mon fungere?

Aktiviteter

Løb med kort som orienteringsform: Inddel gruppen i hold. Hvert hold indtegner en rute på kortet fra forrige trin. Holdene bytter nu kort og hvert hold skal nu gå ruten med det kort, de har fået.

Afslutning

Fungerede jeres kort? Så landskabet ud som på kortet? Hvordan kunne man have gjort denne øvelse sværere?

Materialeliste

- Kortene fra forrige trin
- Blyant

Trin 3 – Hvad kan et kompas

Introduktion

Et kompas er et måleinstrument, som kan fortælle retningen mod jordens magnetiske nordpol (ikke det samme som den rigtige nordpol). Et kompas kan også bruges til finde vej ud fra kompasretninger og pejlinger.

Aktiviteter

Inddel gruppen i hold af 2-3 personer og start derefter med at undersøge, hvordan man bruger et kompas.

Læg en kompasretning: Gå udenfor. Hvert hold får udpeget et sted/en ting de skal gå hen til (fx. et træ, en sten eller en lygtepæl), og det gælder nu for alle hold om at komme derhen vha. kompasset. Dette gøres ved at pege med kompasset/marchpilen hen mod det sted holdet skal hen, og derefter dreje kompasset, så den faste nordpil og den magnetiske nordpil (kompasnålen) peger i samme retning. I kan nu følge marchpilen for at komme hen til det udpegede sted.

Man kan også finde en video fx på Youtube om dette.

Når alle har fået det til at fungere, kan I evt. lave øvelsen, hvor 1-2 af holdmedlemmerne indstiller kompasset til et sted, de bestemmer, og derefter lader det sidste holdmedlem følge kompasset, til hun støder ind i det, hun skal gå hen til.

Aflæs en kompasretning på kort: Hver gruppe får udleveret et kort og sætter to krydser på det (startpunkt og slutpunkt). Gruppen skal nu finde ud af hvad kompasretningen fra startpunkt til slutpunkt er ved at bruge et kompas. Dette gøres ved at lægge kompasset, så kanten af det danner en linje fra startpunkt til slutpunkt (**OBS! Husk at marchpilen skal pege i den retning, man vil gå, i dette tilfælde fra start- til slutpunkt**). Derefter drejer man kompasset, så stregerne inden i kompasset (den faste nordpil) er parallelle med de lodrette streger på kortet. Man kan nu aflæse på kompasset, hvor mange grader den retning er. Hvis dette volder problemer, kan en video på Youtube måske være en hjælp.

Gentag evt. øvelsen et par gange med nye punkter og prøv at lade holdene indtegne start- og slutpunkter til hinanden.

Pejling: Nu skal de to ovenstående ting sammensættes, så I kan bruge det til at finde vej. I starter med at finde kortet fra før, og indtegne et startpunkt og et slutpunkt (**OBS! Startpunktet skal være der hvor I er**). I finder nu kompasretningen på kortet og tager derefter kompasset op i hånden. Aflæs på kortet hvor langt I skal gå for at nå hen til slutpunktet (Hint: der er en lineal på kompasset, men husk målestoksforholdet). Nu skal I bare følge kompasset på samme måde, som da I skulle finde hen til et sted/ting tidligere (husk dog at i nu ved hvor langt I skal gå).

Ekstra: Krydspejling: Hvis I synes ovenstående var alt for nemt, kan I også prøve kræfter med krydspejling. I får givet to punkter på et kort og nogle grader, som I nu skal pejle ud fra. Start med at indstille kompasset til det antal grader der er givet til punkt 1. Når det er gjort lægges kompasset på kortet, så kanten går igennem punkt 1 (husk at den faste nordpil skal pege mod nord på kortet/være parallel med de lodrette streger på kortet) og der tegnes en streg langs kompasset. Dette gentages med punkt 2.

Der hvor de to streger krydser hinanden, er det punkt I skal finde hen til.

OBS! Hvis man skal lave en opgave med krydspejling til andre, er det en god idé at de to streger ender med at være så tæt på 90 grader fra hinanden som muligt, da det gør punktet mere præcist.

Afslutning

Er I blevet klogere på, hvordan et kompas fungerer? Kan det betale sig at bruge et kompas til at finde vej?

Materialeliste

- Kort over området omkring spejderhytten
- Kompas
- Blyant

Trin 4 – Jeg følger bare mit kompas-løb (prøve i pejling)

Introduktion

Nu hvor I har fået godt styr på, hvordan kompasset fungerer, så skal det selvfølgelig testes. Det er ofte nemmere at få det til at fungere, når man står med det derhjemme, end når man pludselig er afhængig af det for at kunne finde hjem igen.

Aktiviteter

I skal på dette trin ud på et o-løb planlagt af jeres leder (eller af et andet hold). Løbet fungerer på den måde, at I starter med at få et kort med to punkter (det ene af disse er der, hvor I er nu). I skal nu vha. jeres viden om pejling finde hen til det næste punkt, hvor I vil finde et nyt kort, som I skal bruge på samme måde. Hvis alt dette lykkes skulle I gerne ende samme sted som i startede.

Afslutning

Hvordan var det at bruge det i praksis? Var det lige så nemt nu som på forrige trin?

Materialeliste

- Kompas
- Kort

Udfordringen – Finde hjem fra et ukendt sted

Introduktion

I har fået bind for øjnene og kører i en bil... I kan mærke, at bilen bumper på vejen på forskellige måder, I hører skiftende forskellige billyde, dyrestemmer, mennesker. I prøver at følge med i hovedet, hvor I er på vej hen, men bilen drejer så mange gange, at I ikke længere kan tælle svingene til højre og venstre. Efter lang tids kørsel stopper bilen. I kommer ud og får bindet over øjnene af. I kigger jer omkring og opdager, at I intet kender... Hvordan finder I hjem igen? Hvad ser I undervejs? Hvordan kan I dokumentere stedet, så I senere, kan finde ud af, hvor I er?

Aktiviteter

Spejderne skal i udfordringen med bind for øjnene køres til et ukendt sted af ledere samt evt. nogle forældre.

De skal nu prøve at finde tilbage til et bestemt punkt, som lederne har aftalt, og som seniorspejderne får nogle koordinater og pejlinger på. Det kan fx være en bestemt afstand i en bestemt retning, naturligvis så tilstrækkeligt langt væk, at det vil være nødvendigt for seniorspejderne at dele tilbagelægningen af ruten op i mindre stykker.

Alt efter hvor stærke seniorspejderne er i at finde rundt med kompas, bestemmer I som ledere, hvor meget hjælp de skal have.

Lederne kan følge med, men hvis de også skal føle udfordringen på samme vis som seniorspejderne, kan de også få bind for øjnene og blive kørt det ukendte sted hen, således at det kun er chaufføren, der ved, hvor de er kørt hen.

Spejderne skal nu finde ud af, hvor de er – enten ved hjælp af sansenavigation, GPS eller kompas – og hvordan de kommer til det aftalte punkt.

Undervejs fra punkt A (afleveringsstedet) til punkt B (destinationen) skal de aftegne et kort med den rute, de går.

Alt skal optegnes i deres logbog, så de har alle informationer samlet på et sted. De skal samtidig også beskrive ved hjælp af ord og tegninger, billeder og eventuelt videoer, hvad de ser af særegne planter, dyr, mennesker, bygninger, landskaber osv. undervejs. Seniorspejderne skal altså iagttage og nedskrive alt hvad de ser.

De skal lave et mere detaljeret arbejde på deres kort. Måle afstande til forskellige ting (og evt. højdekurver), beskrive i flere detaljer, hvorfor de har valgt stedet osv. De skal derfra finde til punkt B, hvor de skal fortsætte med at beskrive rute osv., som de har gjort før. Når de ankommer til destinationen, skal de passe godt på deres optegnelser og gennemgå det og deres oplevelser. Sidste del af Udfordringen er, at

indtegne den rute, seniorspejderne har været på, på My maps i Google Maps. I kan se, hvordan dette skal gøres på en video på Youtube.

Efter seniorspejderne har indtegnet deres rute, skal de også indsætte de billeder og videoer, som de har optaget undervejs. Samtidig skal de tilføje beskrivelser af de forskellige steder, og de tegninger de har lavet af planter og dyr undervejs, der hvor de fandt dem.

Afslutning

Hvordan var det at finde vej fra et ukendt sted? Fungere det at indtegne kortet med de observerede oplysninger bagefter? Hvordan var det at se ruten på et almindeligt kort?

Materialeliste

- Logbog
- Kamera
- Skrive- og tegneredskaber
- GPS
- Computer
- Internetadgang
- Evt. svensk målepind (til beskrivelse af højdeforskelle)
- Evt. kort

- Oppakning og mad til turens længde